

EĞİTİMDE YENİ BİR YAKLAŞIM: "MESLEKİ BECERİ EĞİTİMİNDE ZİHİN HARİTALARI VE SANATSAL FAALİYETLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ"

A NEW APPROACH IN EDUCATION: "COMBINING MIND MAPS AND ARTISTIC ACTIVITIES IN VOCATIONAL SKILL EDUCATION"

Öğrt. Oğuzhan KOSALI

Mersin Üniversitesi, oguzhankosali@hotmail.com, Mersin/Türkiye

Öğrt. Başak KOSALI

Mersin Üniversitesi, basakosali@hotmail.com, Mersin/Türkiye

ÖZET

Ülkemizdeki kaliteli ve yetişmiş ara eleman ihtiyacının karşılanması için meslek liselerine büyük sorumluluk düşmektedir. Bu ihtiyacın azalması için meslek lisesi öğrencilerinin, mesleki bilgi ve yeterlilikleri yüksek bir oranda kazanması gerekmektedir. Bunun yanında meslek liselerinin gelişen teknolojiyi ve Endüstri 4.0 hedeflerini yakalamaları da çok önemlidir. Bu çalışmamızla birlikte meslek bilgisi derslerinde var olan yöntemlerin dışında yeni bir öğretim yöntem ve tekniği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, meslek lisesinde öğrenim gören 13-18 yaş aralığındaki öğrencilerin mesleki beceri ve yeterlilikleri kazanmalarında problemlerin olduğu saptanması üzerine gerçekleştirilmiştir. Meslek bilgisi derslerindeki teorik bilgiler ile uygulamalı işlemlerin birbirini tamamlamadığı, mesleki beceriler kazanılırken modern teknik ve teknolojilerin gerisinde kalılabileceği görüldüğünden bu çalışma yapılmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme, parça-bütün ilişkisini kavrayabilme ve problem çözme yaklaşımları konusunda sorunlar bulunmaktadır. Bunun yanında mesleki beceri ve yeterliliklerin kalıcı olması konusunda da eksiklikleri vardır. Çalışmanın amaçları doğrultusunda öğrencilerin eleştirel düşünce ve problemlere çözümsel yaklaşımlar getirebilmeleri için meslek bilgisi derslerinde yeni beceri ve bilgileri kazandırmaya başlamadan önce zihin haritaları kullanarak hazırlanmış olmaları ortaya çıkarılacaktır. Ders faaliyetlerinin ilk 10 dakikası içinde öğrencilerin bireysel zihin haritası oluşturulması istenecektir. Bu araştırma, meslek liselerinde alan seçiminin yapılarak oluşturulan 10.sınıf düzeyinde ve dal seçiminin yapılarak oluşturulan 11.sınıf düzeyinde uygulanacaktır. Kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi ve zihinsel çıkarımların yapılabilmesi için öğrencinin birden fazla duyu organlarının aktif olarak kullanmak üzere zihin haritası uygulamasından sonra ilk 10 dakika içinde kazandırılacak mesleki beceri ve bilgi hakkında hayal ettiklerini her öğrenci birer sanat unsuru kullanarak ifade edecektir. Daha sonra öğrenciler bu yaptıkları sanat ögesini önceden yaptıkları zihin haritasıyla ilişkilendireceklerdir. Bu yöntem her meslek bilgisi dersinin konusuyla ilişkilendirilmek üzere haftalık periyodik olarak devam edecektir. Yaptığımız tüm çalışmalar sonucunda kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi ve mesleki başarı düzeylerinin artırılması konusunda ilerleme sağlandığı somut bir biçimde ortaya konulmuştur. Günlük faaliyetlerin değerlendirilmesi ve genel değerlendirme sonuçlarına göre olumlu yönde gelişen bir istatistiksel tablo ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki beceriler, zihin haritası, sanatsal faaliyetler

ABSTRACT

In order to meet the need for qualified and trained staff in our country, vocational high schools have great responsibility. In order to decrease this need, vocational high school students should gain a high level of professional knowledge and competences. In addition, it is very important that vocational high schools achieve the developing technology and Industry 4.0 targets. With this study, it is aimed to develop a new teaching method and technique besides the existing methods in vocational knowledge courses. This research was carried out to determine that there are problems in the acquisition of professional skills and competences of students between the ages of 13-18 in vocational high school. This study was carried out since it was seen that theoretical knowledge and applied procedures in vocational knowledge courses could not complement each other and that modern techniques and technologies could fall behind while acquiring professional skills. There are problems in students' critical thinking, comprehension of the piece-whole relationship and problem-solving approaches. In addition, there are deficiencies in the persistence of professional skills and competences. In line with the objectives of the study, the readiness of the students will be revealed by using mind maps before starting to gain new skills and knowledge in vocational knowledge courses in order to bring analytical approaches to critical thoughts and problems. Students will be asked to create an individual mind map within the first 10 minutes of the course activities. This research will be applied at the 10th grade level formed by the choice of field in vocational high schools and at the 11th grade level formed by the choice of branch. In order to provide permanent learning and

to make mental inferences, each student will express what he / she imagines about the professional skills and knowledge that will be gained in the first 10 minutes after the application of the mind map to actively use multiple sensory organs. Then the students will associate this art element with the mind map they have made before. This method will continue periodically weekly to relate to the subject of each professional knowledge course. As a result of all our studies, it has been demonstrated that progress has been achieved in terms of achieving lasting learning and increasing professional success levels. According to the results of the evaluation of daily activities and general evaluation, a positive picture has been developed.

Keywords: Professional skills, mind map, artistic activities

1.GİRİŞ

Ülkemizin gelişen teknolojiyi yakalaması ve Endüstri 4.0 hedeflerine ulaşabilmesinin önündeki en büyük engellerden biri yetişmiş ara elaman ihtiyacının karşılanmasıdır. Bu ihtiyacın karşılanması için mesleki ve teknik eğitime büyük iş düşmektedir. Bunun sağlanması içinde mesleki ve teknik lise öğrencilerinin, teknolojik gelişmelere uygun bilgi ve yeterlilikleri yüksek bir oranda kazanması gerekmektedir. Bu çalışmamızla meslek bilgisi derslerinde var olan yöntemlerin dışında yeni bir öğretim yöntem ve tekniği geliştirilmeye çalışılmıştır.

Mesleki ve teknik eğitim veren okulların birçok problemleri bulunmaktadır. Meslek liselerinin dolmayan kontenjanları, eski dönemlere kıyasla, çok daha az yetenekli öğrencilerle doldurulmak durumunda kalınmış ve artan nüfusa kıyasla sayıca azalmanın yanı sıra öğrenci kalitesinde de büyük düşüşler olmuştur [1].Bu durum mevcut bulunan mesleki ders müfredatlarının ve öğretim tekniklerinin yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bunun yanında eğitimi sürdürülen mesleklerin, eğitim programları, eğitimcileri ve ders materyalleri işletmelerde işe girildiğinde karşılaşılan iş gereklerine tam olarak uygun değildir. Ayrıca, ortaöğretimde öğrenim çıktılarında kontrol olmadığından meslek lisesi çıkışlılarda ciddi bir nitelik sorunu vardır[2].

Gelişmiş ülkeler, bireylere verilen mesleki ve teknik eğitimde bireylerin teknolojiyi anlayıp kullanabilecek temel becerilere, iletişim ve problem çözme becerilerine ve işbirliği içinde çalışabilecek disipline sahip olmasına önem vermektedirler [3].

Meslek lisesi öğrencilerinin mesleki bilgi ve yeterlilikleri kazanmalarında eksiklikleri bulunmaktadır. Meslek bilgisi ders faaliyetlerinin beceri ve bilgi yönünden kalıcı hale getirilmesinde problemler vardır. Öğrencilerin eleştirel düşünme, parça-bütün ilişkisini kavrayabilme ve problem çözme yaklaşımları konusunda sorunlar bulunmaktadır.

Bu çalışma, meslek lisesinde öğrenim gören 13-18 yaş aralığındaki öğrencilerin mesleki beceri ve yeterlilikleri kazanmalarında problemlerin olduğu saptanması üzerine gerçekleştirilmiştir. Meslek bilgisi derslerindeki teorik bilgiler ile uygulamalı işlemlerin birbirini tamamlamadığı, mesleki beceriler kazanılırken modern teknik ve teknolojilerin gerisinde kalınabileceği görüldüğünden bu çalışma yapılmıştır. Bunun yanında mesleki beceri ve yeterliliklerin kalıcı olması konusunda da eksiklikler bulunmaktadır.

Çalışmanın benzerlerini araştırmak üzere yapılan literatür taraması ve veri toplama aşamasında üniversiteler aracılığıyla gerçekleştirilen yetişkin eğitimi için benzer çalışmalar yapıldığını görülmüştür; ancak meslek lisesi ve 13-18 yaş arası öğrenciler üzerinde zihin haritaları ve sanatsal faaliyetlerin birleştirilerek yapıldığı ve sonrasında da Web 2.0 ölçme araçlarının kullanıldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

2.MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın amaçları doğrultusunda öğrencilerin eleştirel düşünce ve problemlere çözümsel yaklaşımlar getirebilmeleri için meslek bilgisi derslerinde yeni beceri ve bilgileri kazandırmaya başlamadan önce zihin haritaları kullanarak hazırbuluşlulukları ortaya çıkarılacaktır. Ders faaliyetlerinin ilk 10 dakikası içinde öğrencilerin bireysel zihin haritası oluşturulması istenecektir. Bu çalışma meslek liselerinde alan seçiminin yapılarak oluşturulan 10.sınıf düzeyinde ve dal seçiminin yapılarak oluşturulan 11.sınıf düzeyinde uygulanacaktır.

Kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi ve zihinsel çıkarımların yapılabilmesi için öğrencinin birden fazla duyu organlarının aktif olarak kullanıldığı zihin haritası uygulamasından sonra ilk 10 dakika içinde kazandırılacak mesleki beceri ve bilgi hakkında hayal ettiklerini her öğrenci birer sanat unsuru kullanarak ifade edecektir. Daha sonra öğrenciler bu yaptıkları sanat ögesini önceden yaptıkları zihin haritasıyla ilişkilendireceklerdir. Bu yöntem her meslek bilgisi dersinin konusuyla ilişkilendirilmek üzere periyodik olarak devam edecektir.

Çalışmamızda zihin haritası yöntemi kullanılmaktadır. Zihin haritaları, çok boyutlu düşünce sistemini geliştirme, eleştirel düşünce sistemini kavrama, parça-bütün ilişkisini açıklayabilme gibi yetileri kazandırmada çok etkili bir yöntemdir. Zihin haritaları Tony Buzan tarafından 1960'ların sonunda bir not alma tekniği olarak geliştirilen son yıllarda ise yaratıcılık, hatırd tutmayı arttırma, etkili öğrenmeyi sağlama ve öğrencilerin ön

bilgilerinin ortaya çıkarılmasına yardımcı olma gibi farklı özellikleriyle de ön plana çıkan görsel araçlardır[4]. Zihin haritaları ayrıca beyin fırtınası yönteminin de bir tamamlayıcı unsuru olabilir. Düşünceleri kendine özgü anahtar kelimeler, simgeler ve semboller ile ifade ederek beynin her iki tarafını da aktif bir şekilde kullanmış oluyoruz. Zihin haritaları sayesinde kalıcı öğrenme süreçleri de yaşanmış olmaktadır.

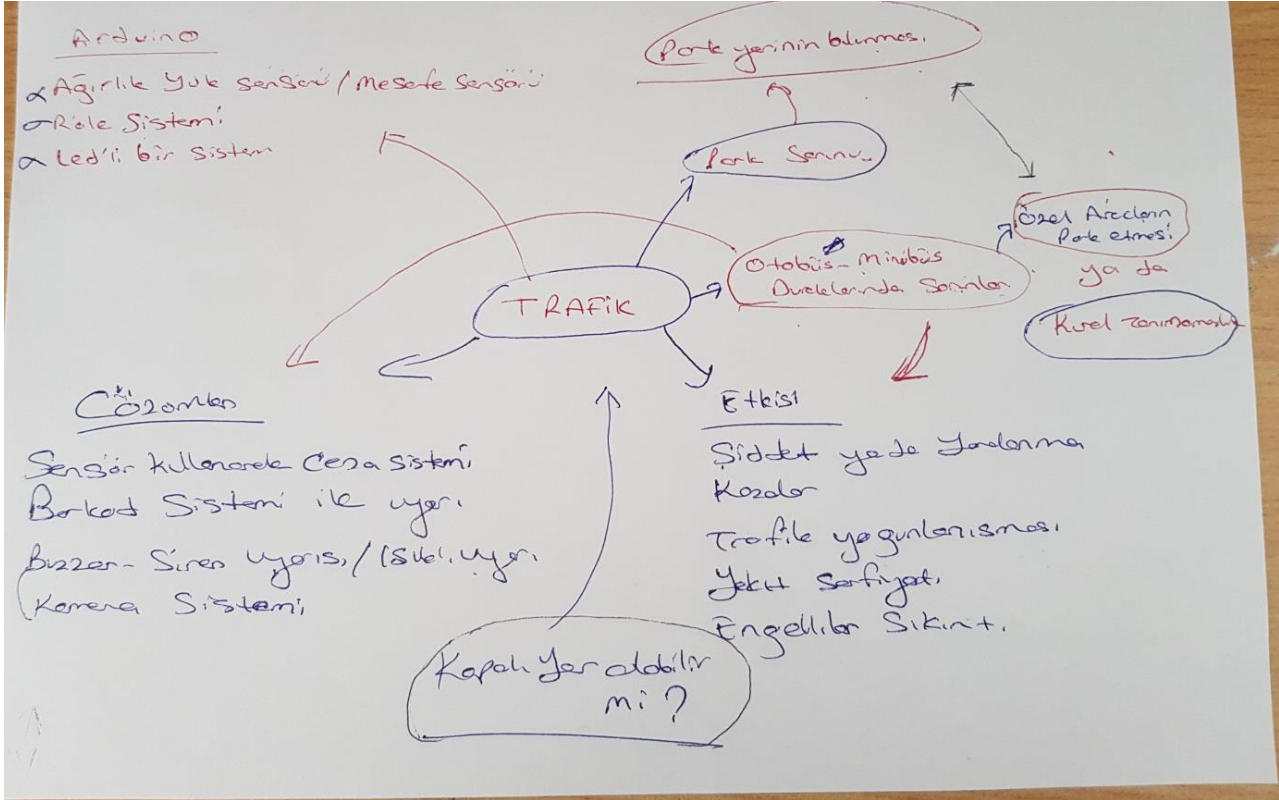
Nitel araştırma yöntemlerinden gözlem tekniği kullanarak, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini aktardıkları resimleri zihin haritaları ile ilişkilendiriyoruz. Ayrıca uygulama sonunda Web 2.0 ölçme araçları sayesinde nicel araştırma yöntemlerini kullanıyoruz ve istatistiksel bilgileri topluyoruz.

2.1. Çalışmanın Uygulanması

2.1.1. Zihin Haritası Faaliyeti

Çalışmamızın ilk aşamasında kullanacağımız derse ve konuya uygun olarak öğrencilerin önbilgilerini, duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak için zihin haritası faaliyetini yapıyoruz. Dersimizin başlangıcında konumuzu açıkladıktan sonra öğrencilerimize zihin haritalarını yapmaları için 10 dakika süre veriyoruz. Bu çalışmamızı bireysel olarak yapıyoruz. Öğrencilerimize boş çizgisiz beyaz kağıt ve renkli kalem kullanmalarını söylüyoruz.

Süre bitimiyle birlikte ilk olarak bireysel olarak zihin haritalarını açıklamalarını istiyoruz. Bu adımda ana fikir, neden-sonuç ilişkileri, çizimlerinde kullandıkları okların ve geometrik şekillerin anlamları üzerinde konuşuyoruz. Daha sonra öğrencilerin birbirlerinin çalışmalarını hakkında benzer ve farklı yanları bulmalarını istiyoruz. Sonra ikinci aşamaya geçiyoruz.

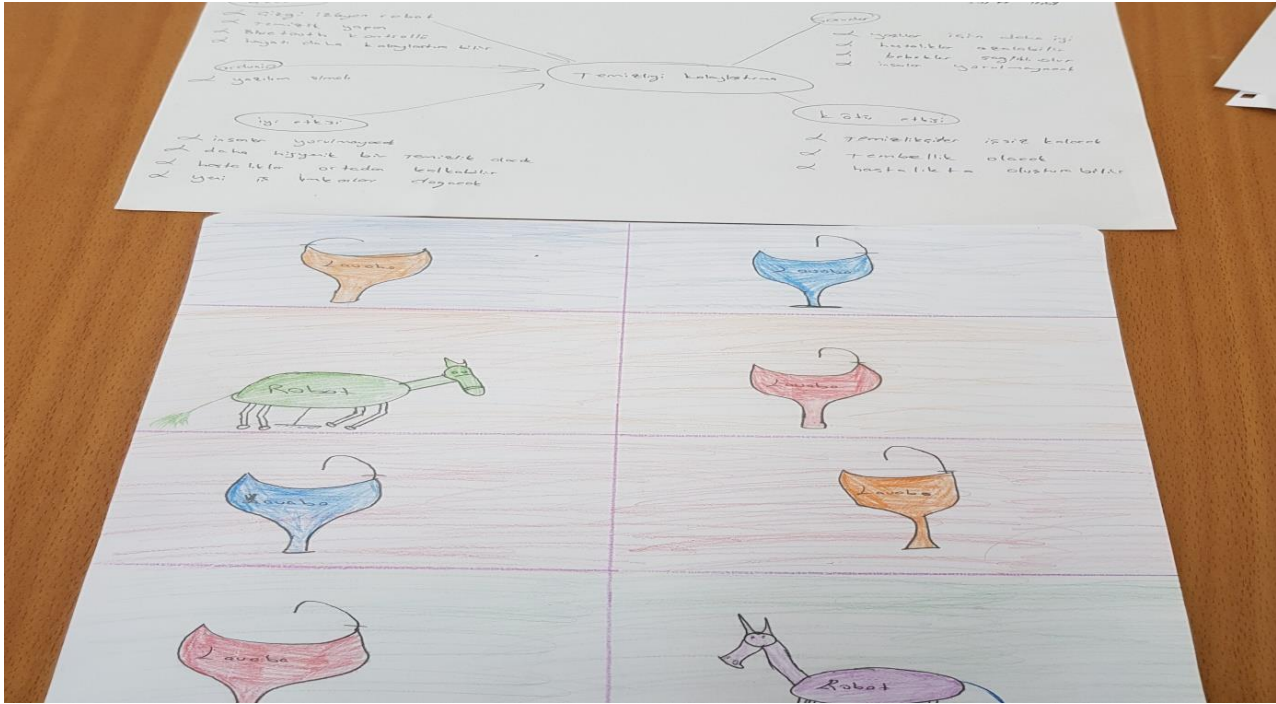

Resim1. Örnek zihin haritası öğrenci çalışması

2.1.2. Sanatsal Faaliyet (Resim Sanatı)

Çalışmamızın ikinci aşamasında ise, öğrencilerin zihin haritaları çalışmalarının bitmesiyle birlikte konu hakkındaki duygu ve düşüncelerini bir sanat faaliyeti(basit resim çalışması) kullanarak ortaya çıkarmasını istiyoruz. Bu çalışmamızı bireysel olarak gerçekleştiriyoruz ve öğrencilere 10 dakika süre veriyoruz. Öğrencilerin yaptıkları çalışmalara müdahale etmiyoruz.(Zararlı ve yasadışı çizimler hariç).Çalışmaları kesinlikle güzellik açısından değerlendirmeyeceğimizi, herkesin yeteneklerine oranla çizim yapabileceğini belirtiyoruz. Çalışmalarını gerçekleştirmek üzere öğrencilere çizim kağıtları ve renkli boyalar veriyoruz. Yaptıkları çalışmalarda kendi zihin haritaları ile de bağlantı kurmalarını istiyoruz.

Faaliyeti bitirmeleriyle birlikte bireysel olarak hangi duygu ve düşünce ile bu sanatsal faaliyeti yaptıklarını, konumuzla arasındaki bağlantının neler olduğunu ve zihin haritalarıyla arasında nasıl bir ilişki olduğunu açıklamalarını istiyoruz. Sonra son aşamaya geçiyoruz.

Resim2.Örnek öğrenci sanatsal faaliyet çalışması

2.1.3. Web 2.0 Ölçme Aracı Faaliyeti

Çalışmanın son aşamasında ise, zihin haritaları, sanatsal faaliyetler ve öğretmenin konunun detaylarını çeşitli yöntemlerle(beyin fırtınası, zihin haritası vb. yöntemler eşliğinde) öğrenciye kazandırdıktan sonra öğrencilerin konu hakkındaki düşüncelerini ve bilgilerini değerlendirmek üzere seçtiğimiz Web 2.0 ölçme araçlarını kullanıyoruz. Daha sonra günlük çalışmamızı bitiriyoruz. Son olarak da konumuzun bulunduğu modülü bitirmemizle birlikte genel değerlendirme yapıyoruz.

3.BULGULAR

Yaptığımız tüm çalışmalar sonucunda kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi ve mesleki başarı düzeylerinin artırılması konusunda ilerleme sağlandığı somut bir biçimde ortaya konulmuştur. Günlük faaliyetlerin değerlendirilmesi ve genel değerlendirme sonuçlarına göre olumlu yönde gelişen bir istatistiksel tablo ortaya çıkmıştır. Buna göre;

Genel değerlendirme sonuçlarında sorulara verilen doğruluk oranı %41'den %62 ye yükselmiştir. Ayrıca zihin haritaları ve sanatsal faaliyetlerin devamı hakkında %85 evet yanıtı, bu uygulamaları beğendiniz mi soruna ise %83 evet yanıtı gelmiştir. Bunun yanında uyguladığımız dersin başarı oranı %57'den %76 ya yükselmiştir.

4.TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde meslek liseleriyle ilgili algıyı olumlu yönde değiştirme ihtiyacı bulunmaktadır. Bu algıyı değiştirmek üzere meslek bilgisi derslerinde kullandığımız öğretim yöntem ve tekniklerinden farklı bir model geliştirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışma sayesinde yerel ve ulusal konferanslar ile modelin yaygınlaştırılması ve meslek liseleriyle ilgili oluşan algının değiştirilmesi sağlanacaktır. Öğretmen ve öğrenci etkileşimine dayalı olarak çalışmamız her türlü yaygınlaştırılabilir. Çalışmamız meslek lisesi öğrencilerinin ufuklarını açıp çağın gerekliliği olan yaratıcılık ve teknolojinin nasıl birleştirilmesi gerektiğine yardımcı olacaktır. Bu çalışmamızla birlikte meslek liselerine olan talebin artacağı düşünülmektedir.

Ayrıca bu eğitim yaklaşımı sayesinde öğretmenin ders işleyişini etkin ve verimli geçirmesinin sağlandığı ve öğretmene sınıf yönetimi konusunda da yardımcı olduğu sonucuna varıyoruz.

KAYNAKLAR

- [1] Sönmez, M. (2010). Türkiye’de mesleki ve teknik örgün öğretimin sorunları ve yeniden yapılandırılma zorunluluğu. Eğitim ve Bilim, 33(147), 71-84.
- [2] Özsoy, C. (2007). Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin iktisadi kalkınmadaki yeri ve önemi.
- [3] Uçar, C., & Özerbaş, M. A. (2013). Mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye’deki konumu. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 242-253.
- [4] Evrekli, E., & BALIM, A. G. (2010). Fen ve teknoloji öğretiminde zihin haritası ve kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarına etkisi. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(2), 76-98.